

Предшколска установа
„Наша радост“
Смедерево

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Март 2025. године

Садржај

Уводне напомене.....	3
1. Портрет установе.....	3
А. Локално окружење Установе.....	3
Б. Организациона структура Установе.....	4
В. Култура Установе.....	8
2. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада.....	8
А. Програм васпитно-образовног рада са децом као израњајући програм заједничког живљења.....	8
Б. Врсте програма и услуга.....	13
В. Физичко окружење као димензија програма.....	14
3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе.....	15
А. Партнерство са породицом.....	15
Б. Повезаност са локалном заједницом.....	17
В. Рад са децом и породицама из осетљивих група.....	18
Г. Транзиција и континуитет.....	19
4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе.....	19
А. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање.....	19
Б. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма.....	20

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу члана 58. и 119. став 1. тачка 2) Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" број 88/2017, 27/2018-др.закон, 10/2019, 6/2020, 129/2021 и 92/2023), члана 16. и 17. Закона о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник РС“, бр. 18/10, 101/17, 113/17 – др. закон, 10/19 и 129/21), Правилника о основама програма предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС“- „Просветни преглед“, број 16/2018, од 17.09.2018. године) Управни одбор Предшколске установе „Наша радост“ Смедерево на седници одржаној дана 12.03.2025. године доноси:

1. ПОРТРЕТ УСТАНОВЕ

А. Локално окружење

Седиште Предшколске установе „Наша радост" Смедерево налази се у објекту „Хајди" у улици Војводе Мишића бр, 4, на територији МЗ Доњи град, поред саме обале Дунава и древне Тврђаве Ђурађа и Јерине Бранковић. У свом дугогодишњем постојању мењала је седиште, назив, број објеката. Свој најинтензивнији развој достигла је у периоду од 1972 до 1982. године када је изграђено седам објеката у граду, два објекта у селима и обезбеђено је 25 простора ван седишта Установе при сеоским основним школама и месним заједницама.

Вртићи представљају места дружења, игре, безбрижности, стваралаштва деце и одраслих. Сваки објекат има своју посебност коју негује заједничком сарадњом деце, васпитача, родитеља и локалне заједнице:

- “Хајди”, ул. Војводе Мишића бр. 4 Смедерево, централни вртић са управом Установе
- „Коцкица“ ул. Карађорђева бр. 58 Смедерево
- “Бамби”, ул. Радослава Мирковића бб Смедерево
- „Сањалице“, ул. Др. Јована Цвијића бр. 13-15 Смедерево
- „Сањалице 2“, ул. Моме Арделића бр. 19 Смедерево
- “Бубамара”, ул. Горичка бб Смедерево
- “Лептирић”, ул. Балканска бр. 31 Смедерево
- “Весели цветови”, ул. 7. јула бб Смедерево
- „Бајка“, ул. Војводе Миленка бр. 32 Смедерево
- ”Дизниленд”, ул. Јадранска бб Смедерево
- ”Пчелица”, ул. Јанка Јанковића бб Смедерево
- “Полетарац”, ул. Краља Петра бр.1 Осипаоница
- “Веверица“, ул. Светог Саве бр.6 Друговац

- “Чаролија”, ул.Војислава Илића бб Радинац
- “Звездице“,ул. Цариградски друм бб Скобаљ
- Објект Ртањ на Ртњу

Б. Организациона структура установе

Просторни капацитети по објектима

	11 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ, МЕДИЈАТЕКА, ИГРАОНИЦА, ДВОРИШТЕ ОБЈЕКТА, МАГАЦИНСКИ ПРОСТОР Површина објекта 2521 м2 Површина дворишта 10.305.м2						
2.	„Дизниленд“, ул.Јадранска бб	4	1	8	1	330	14
	14 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ, ФИСКУЛТУРНА САЛА Површина објекта 2100м2						
3.	„Хајди“, ул.Војводе Мишића, 4	4		8	2	318	14
	12 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ, ФИСКУЛТУРНА САЛА, ДВОРИШТЕ						
4.	„Бамби“ ул. Радосава Мирковића, бб	1	Друга смена 1	7	1	216	14
	„БАМБИ“: 8 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ						
5.	„Бубамара“ ул. Горанска бб	2	2	6		249	10
	10 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ:, ФИСКУЛТУРНА САЛА, ДВОРИШТЕ						
6.	„Лептирић“ ул. Балканска, бб	2		4	2	198	8
	7 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ: НЕМА ФИСКУЛТУРНЕ САЛЕ, ШКОЛСКО ДВОРИШТЕ						
7.	„Весели цветови“	3	2	9	1	355	15

	14 РАДНИХ СОБА ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ, ФИСКУЛТУРНА САЛА						
8.	„Полетарац“, Осипаоница	1	1		1	79	3
	4 РАДНЕ СОБЕ за БОРАВАК ДЕЦЕ:, ФИСКУЛТУРНА САЛА, ДВОРИШТЕ						
9.	„Коцкица“ Карађорђева 5						
	3 РАДНЕ СОБЕ ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ						
10	„Сањалице“ Др. Јован Цвијић						
	7 РАДНИХ СОБЕ ЗА БОРАВАК ДЕЦЕ						

Радно време Установе је од 5.30 часова до 16. 30 часова, односно од 11.30 часова до 22.30 часова, до када ради друга смена у објекту „Сањалице“ као један од облика рада у Установи. Право коришћења друге смене имају родитељи корисници услуга свих наших објеката под условом да раде по сменама. Јутарњи пријем деце је флексибилан.

Програм у години пред полазак у школу, у четворочасовном трајању, у зависности од просторних могућности објеката реализује се и у преподневним часовима („Сањалице“, „Дизниленд“, „Полетарац“, „Чаролија“, „Веверица“) и у послеподневним часовима („Хајди“, „Лептирић“, „Весели цветови“, „Пчелица“).

Радно време Установе је од 5.30 часова до 16.30 часова у првој и од 11.30 часова до 22.30 часа у другој смени у складу са потребама деце и породице. Основе програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“ су основа за израду и развијање програма васпитно-образовног рада на нивоу Установе, односно васпитне групе, развијање различитих програма и облика у предшколском васпитању и образовању, за праћење и вредновање квалитета предшколског васпитања и образовања и унапређивање и развој предшколске установе и делатности у целини.

Припремни предшколски програм, у години пред полазак у школу, осим у објектима у седишту Установе у целодневном и полудневном (четворчасовном) трајању, организује се и у просторијама основних школа и другим адаптираним просторима у сеоским месним заједницама у полудневном (четворчасовном) трајању.

У адаптираним просторима у сеоским месним заједницама организујемо и рад са децом од 3,5 до 5,5 година у васпитним групама у полудневном (четворочасовном) трајању.

Припремни предшколски програм, у години пред полазак у школу, осим у објектима у седишту Установе у целодневном и полудневном (четворочасовном) трајању, организује се и у просторијама основних школа и другим адаптираним просторима у сеоским месним заједницама у полудневном, односно (четворочасовном) трајању. Васпитно-образовни рад се остварује на српском језику.

В. Култура Установе: мисија и мото установе

МИСИЈА

Заједничком делатношћу деце и одраслих кроз игру као и остваривањем партнерста са породицом и локалном заједницом, наша Установа ствара прилике и могућности деци да буду срећна, задовољна, да се осећају остварено и прихваћено, да граде односе поверења, уважавања, блискости и пријатељства. Подржавамо остваривање добробити детета, уважавајући слику о детету као компетентном и бићу богатом потенцијалима, јединственом и целовитом, посвећеном учењу, креативном бићу, бићу игре и активним учесником свог развоја, са посебним подстицањем детета у развијању диспозиције за целоживотно учење.

МОТО УСТАНОВЕ

РАНИ РАСТ И РАЗВОЈ РАЗЛИЧИТО ОБОЈ!

ВЕШТО ПОТОМ СПОЈИ ДА РАСТЕМО „СВОЈИ“

РАДОЗНАЛИ, ЗАДОВОЉНИ

АКТИВНИ И ОСНАЖЕНИ!

2. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада

Полазишта: Реални програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе. Он не може бити унапред писани документ већ се гради кроз заједничко учење свих учесника, обликује културом вртића, породице и локалне заједнице и ширег друштвеног контекста и планским промишљеним деловањем васпитача заснованим на концепцији Основа програма.

А. Програм васпитно-образовног рада са децом као израњајући програм заједничког живљења

Полазиште: Васпитно-образовни програм се гради кроз заједничко учење деце и одраслих као аутентичних људских односа и заједништва у ситуацијама, догађајима и активностима које за њих имају смисла, као процес заједничког учења деце и одраслих кроз који одрасли и деца заједнички конструишу знања и разумевање себе и света, а не као примена програма на децу према унапред испланиран појединачним активностима и издвојеним садржајима подучавања. Програм је израњајући, а не унапред прописан.

ЦИЉЕВИ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА УСМЕРЕНИ НА ДЕТЕ

ПОДРШКА ДОБРОБИТИ ДЕТЕТА

Добробит је вишедимензионални конструкт којим се обједињује разумевање холистичке природе развоја, целовитости процеса неге, васпитања и образовања и интегрисаног учења детета предшколског узраста. У најширем смислу, добробит је капацитет успешног персоналног и интерперсоналног функционисања, испољавања и култивисања људских потенцијала за развој и напредак и може се сагледати у три димензије:

1. Персонална добробит (бити добро и функционисати успешно)

2. Делатна добробит (умети и штети)

3. Социјална добробит (припадати, прихватати и учествовати)

Добробит за дете у реалном програму значи:

- да се осећа добро и витално
- остварено, задовољно и срећно
- сигурно, али не презаштићено и пререгулисано
- сигурно да ће се његове потребе, интереси и интересовања уважавати и подржавати
- да се осећа припадником заједнице вртића и шире заједнице
- да је саслушано, уважено и укључено у заједницу вршњака и вртића
- да је у прилици посматра, пита, размењује, истражује, машта
- да се изражава креативно и маштовито кроз различите форме, медије и материјале
- да испољава своја интересовања, бира и преузима иницијативу
- да доприноси и види да је његов допринос препознат и важан
- да прави добар избор, доноси одлуке и преузима одговорност
- да управља својим емоцијама и разуме емоције других
- да успешно комуницира и сарађује са другима, преговара и да се договара и разрешава конфликте
- да прихвата промене, да буде отворено и флексибилно.

ПОДРШКА ДОБРОБИТИ ДЕТЕТА У РЕАЛНОМ ПРОГРАМУ КРОЗ ОДНОСЕ И ДЕЛАЊЕ

Програм настаје и гради се у реалном контексту васпитно-образовне праксе. За дете, програм се манифестује као остваривање његове добробити кроз односе који се развијају са физичким окружењем, вршњацима и одраслима у реалним ситуацијама делања.

За дете су у односима важни сигурност, континуитет и учешће. Потребно је омогућити деци да изражавају своје потребе и интересовања, да се ослањају на друге и изграђују осећање поверења, сигурности и припадања, развијају позитивну слику о себи, развијају позитивне начине интеракције са другима, буду укључена у доношење одлука и прављење избора, деле информације и учествују у дијалогу са другом децом и одраслима.

Васпитач гради односе кроз истинску укљученост и бављење децом, одржавањем баланса, уважавањем изградње узајамног односа поштовања и разумевања. Васпитач прихвата свако дете уважавањем његових јаких страна и као вредно по себи, уважава дететово породично и културно окружење и успоставља добре односе са породицом, препознаје и уважава специфичне потребе, осећања и интересовања детета и уважава дететов однос са њему блиским особама-пријатељима, члановима породице, као и љубимцима и предметима који су за дете важни, пружа искуства заједништва, уважава различитости и прихвата различитост као вредност.

Дете учи сопственим чињењем и учешћем у заједничким активностима са вршњацима и одраслима, што називамо једним именом-делање детета. У вртићу делање детета обухвата игру, активно учешће у животно-практичним ситуацијама и ситуацијама планираног учења.

ИГРА

Игра је слободно изабрано, саморегулисано и суштински мотивисано делање у коме се дете добро осећа, активира све своје потенцијале и превазилази своје границе. Игра је основ развијања и испољавања свих димензија добробити детета.

Дете у игри гради идентитет и односе, истражује и реконструише значења, ствара симболе, ужива и радује се.

Према начину на који васпитач подржава игру у програму, говоримо о три типа игре: отворена, проширена и вођена игра. У отвореној игри, деца према сопственој иницијативи граде игровни план и правила у игри. Васпитач се фокусира на припремање средине и праћење игре. У проширеној игри васпитач подржава игру заједничким играњем са децом. У вођеној игри васпитач иницира, учествује и усмерава игру, при чему се договара са децом и пази да не наруши игровни образац.

ЖИВОТНО-ПРАКТИЧНЕ АКТИВНОСТИ

Деца учествују у различитим свакодневним активностима које су део животног контекста као што су рутине, ритуали и аутентични догађаји у вртићу и ван њега.

Дете у животно-практичним ситуацијама гради односе, развија самосталност, сигурност и спретност, развија симболичко изражавање, ужива и радује се.

Подршка васпитача огледа се у обезбеђивању устаљеног ритма у рутинама усаглашеном са породицом. Приближава деци рутине и ритуале других култура, помаже деци да припреме добродошлицу за нову децу, обезбеђује деци да свакодневно бораве на отвореном, да се играју и баве различитим активностима у природном окружењу и омогућава деци да учешћем у догађајима у локалној заједници доживљавају себе као део те заједнице.

ПЛАНИРАНЕ СИТУАЦИЈЕ УЧЕЊА

Планиране ситуације учења су ситуације у које се улази са намером да се нешто истражи, сазна, искуси, открије или представи. Оне су увек делатне за децу и смислено су повезане са темом/пројектом. Планиране ситуације учења које покрећу децу су ситуације у које деца улазе са намером да нешто открију или представе. То су ситуације у којима се деца циљано баве оним што их посебно интересује у оквиру теме или пројекта који се развија. Деца се у планираној ситуацији учења удружују у малу групу када имају заједнички фокус пажње, или их окупира решавање неког проблема и трагање за сазнањем и тада заједнички усмеравају своје учење.

Васпитач у планираним ситуацијама учења подржава децу тако што се фокусира на процес учења, а не на продукт, омогућава деци да се баве оним што за њих има смисла, што их чуди и занима, омогућава деци различите изворе учења, подстиче децу да користе говор у тумачењу својих мисли, моделује истраживачки однос у учењу, омогућава деци да развијају различите врсте ране писмености (језичке, математичке, визуелне), подстиче различите и креативне начине изражавања, приближавање културног наслеђа непосредне и шире заједнице, истражује са децом на отвореном, помаже деци да израђују пригодна средства и опрему за оно чиме се баве у теми или пројекту, омогућава деци различите изборе, обезбеђује деци сигурност и охрабрује их, подстиче децу да развијају и преиспитују своје „полазне теорије“ о природним и друштвеним, физичким појавама, подстичу децу да повезују оно што раде са претходним искуством и знањима, развија заједништво кроз подстицање узајамне подршке, прихватања, уважавања, истицање вредности заједничког доприноса, омогућава деци да смислено користе дигиталне технологије као оруђа у бављењу темом или пројектом и помаже деци да на различите начине документују своје учење.

Принципи развијања реалног програма

Принцип усмерености на односе

У развијању програма, фокус васпитача је на стварању подржавајућег социјалног и физичког окружења којим се обезбеђује сигурност, континуитет, учешће деце и укљученост васпитача и којим се негују односи уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.

Принцип животности

У развијању програма, фокус васпитача је на развијању заједништва деце и одраслих, вршњачке заједнице и повезивању са породицом и локалном заједницом, стварањем

прилика за заједничко учење. Заједничко учење се остварује кроз активности које су смислене јер проистичу из искустава, аутентичних интересовања и односа, потреба и иницијатива, проблема и питања, догађаја и збивања у групи и заједници.

Принцип интегрисаности

У развијању програма, фокус васпитача је на стварању прилика за учење као интегрисаног искуства детета кроз оно што чини (делање) и доживљава (односи), а не према унапред испланираним појединачним активностима на основу аспекта развоја или образовних области и издвојеним садржајима подучавања.

Принцип аутентичности

У развијању програма, фокус васпитача је на препознавању и уважавању интегритета, различитости и посебности сваког детета, развојних, културних, социјалних и других специфичности деце и њихових породица, као и јаким странама и потенцијалима сваког детета, посебно узимајући у обзир потребе за подршком деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци из других осетљивих друштвених група. Принцип аутентичности подразумева индивидуализовани приступ сваком детету уз истовремену подршку укључивању сваког детета у вршњачку заједницу и заједничке активности.

Принцип ангажованости

У развијању програма, фокус васпитача је на ситуацијама и активностима којима се подржава: учење детета кроз властиту активност, ангажованост детета, иницијатива и избор деце, различити начини бављења појединим питањима, проблемима и садржајима, стваралачка прерада искуства и креативно изражавање властитих идеја, доживљаја, мишљења и сазнања. Принцип ангажованости подразумева укљученост васпитача и заједничко учешће са децом, а не директно подучавање.

Принцип партнерства

У развијању програма, фокус је на уважавању перспективе деце и породице (њихових мишљења, идеја, иницијативе, одлука) и на различитим начинима укључивања породице и повезивања са локалном заједницом.

Установа целокупним својим деловањем, уважавајући теоријске поставке основа програма „Године узлета“ осмишљава и реализује све своје програме:

1. Сагледавањем детета као јединственог и целовитог бића, компетентног и богатог потенцијалима, активног учесника заједнице вршњака и одраслих, посвећеног учењу, као креативног бића и бића игре;
2. Сагледавањем праксе вртића као важног фактора за грађење реалног програма. Вртић представља место заједничког живљења и делања све деце кроз инклузивну

- праксу уз аутентичан људски однос уважавањем различитости и добробити деце. Развијањем професионалног односа међу васпитачима, стручним сарадницима, сарадницима и свим другим запосленим на бази поверења, уважавања, размене и узајамне подршке кроз рефлексивни приступ пракси и сталном преиспитивању теоријских и властитих полазишта у дијалогу са колегама, породицом и децом.
3. Сагледавањем природе и функције предшколског васпитања и образовања кроз целовитост процеса васпитања, неге, бриге и образовања имајући у виду дугорочне циљеве, интегрисани приступ учењу, развоју и континуитету у образовању.

За децу је посебно драгоцен однос са вршњацима, кроз који они уче:

- уче једни од других;
- преиспитују властити идентитет;
- развијају осећање припадања и прихваћености;
- пружају подршку и помоћ вршњацима којима је потребна;
- развијају пријатељства и добијају емоционалну подршку када им је потребна

Заједница обликује услове и начине одрастања деце. За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење- породица (ужа и шира), родбинске везе, комшије, вртић и друге установе и институције које оно посећује попут Дома здравља, продавнице, отворених простора (парк, игралишта, дворишта), играонице, библиотеке, позоришта за децу. Тиме оно развија нова знања, осећања припадништва и заједничког социјалног учешћа, као и властите вредности и идентитет.

Б. Врсте програма и услуга

Васпитно-образовни рад реализоваће се у следећим програмима:

Стални програми

1. Целодневни боравак деце до 3 године (јасле- прва и друга смена)
2. Целодневни боравак деце од 3 године до укључивања у припремни предшколски програм (вртић- прва и друга смена)
3. Целодневни боравак- припремни предшколски програм
4. Полудневни боравак- припремни предшколски програм у седишту Установе
5. Полудневни боравак-припремни предшколски програм ван седишта Установе
6. Полудневни боравак- за децу од 3,5 до 5,5 година у селима, ван седишта Установе.

В. Физичко окружење као димензија програма

***Полазиште:** Физичко окружење (просторно-временска организација) на директан начин обликује положај детета и васпитача у програму. Односи који проистичу из физичког окружења и којима се истовремено обликује физичко окружење чине непосредну средину за учење.*

Простор и време у нашим вртићима су организовани тако да пружају могућност деци да раде заједно и сарађују. Простор је персонализован и одражава особености и живот групе и поједине деце из групе, мења се у складу са потребама деце и пројектним активностима. Организован је тако да пружа могућност детету да се осами и да деца не буду ометана док се баве неком активношћу. Материјали су груписани и лако приступачни, чиме се деца подстичу да буду независна и праве изборе.

Деца могу да реорганизују и уређују простор. Постоји мноштво материјала, неструктурираног и полуструктурираног.

ВАЖНОСТ ПРОСТОРА:

- открива нашу слику о детету
- открива наше виђење процеса учења
- омогућава /не омогућава активно учешће и учење деце у заједници
- одражава /не одражава лични печат групе
- уважава /не уважава различитости и демократске вредности
- одражава /не одражава богатство културе, људског сазнања и делања

ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ (заједничке јаслице и вртић)

- Просторна целина за конструисање
- Просторна целина за симболичку игру
- Просторна целина за визуелне уметности
- Литерарна просторна целина
- Просторна целина за осамљивање и скривање

ЈАСЛИЦЕ:

- кинестетичка просторна целина (подлоге за пењање, тунели, мобилне играчке фиксиране на плафон, лопте)
- сензорна просторна целина (материјали за манипулисање, сензорне табле и светлећи сто)
- за спољашње просторе: пешчаник и кадице са песком, земљом

ДВОРИШТЕ:

- Пешчаник
- Дрвени пањеви, трупци, даске, гране
- Гуме, гумено црево
- Групне љуљашке
- Конструкција, утврђења, бродови, куће...

3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе

А. Партнерство са породицом

***Полазиште:** Породица је примарни и најважнији васпитач деце. У оквиру праксе предшколске установе, породице треба да имају могућности и прилике да бирају, активно учествују у васпитању и образовању своје деце на јавном плану, да освећују своје потребе и капацитете и развијају родитељске компетенције. Развијање партнерства са породицом подразумева преиспитивање полазишта, претпоставки и очекивања од сарадње са породицом и постојећих образаца моћи.*

Вртић је место које емитује добродошлицу породици и уважавање породице јасним просторно-организационим показатељима (нпр. постојање собе/простора за родитеље, постера добродошлице, визуелних ознака простора...). Породица је упозната са концепцијом програма. Родитељи се питају шта је за њих важно и шта би волели у односу на своју децу и себе. Могу на различите начине да се укључују: као чланови Управног одбора, Савета родитеља, чланови тимова, као волонтери, као учесници у непосредним активностима са децом. Постоје организоване социјалне активности које пружају могућност дружења родитеља и практичара, као што су излети, шетње, културни догађаји. Постоје могућности да родитељи индивидуално разговарају са васпитачем и разговарају о свом детету у различито време дана и у различитим данима у недељи. Родитељи се подстичу на укључивање других чланова породице и пријатеља тако што их могу довести и укључити у активности у вртићу. Програм уважава различитости породице и пружа различите начине укључивања и прилагођавања потребама и могућностима родитеља. Родитељи могу по договору да се активно укључе у различито време, на различите начине у активности Установе и то се документује, као и активно укључивање родитеља у пројектне активности групе.

Партнерство са породицом се гради кроз узајамно поверење, поштовање, познавање, емпатију, осетљивост и уважавање перспективе друге стране. Кроз сталну отворену комуникацију и дијалог, кроз узајамно препознавање и уважавање јединственог доприноса обе стране.

Б. Повезаност са локалном заједницом

***Полазиште:** Заједница обликује услове и начине одрастања детета и праксу Предшколске установе. Предшколска установа обогаћује своју праксу коришћењем ресурса локалне заједнице, а деца учењем у заједници развијају нова знања, осећање припадничтва и*

заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет. Различита окружења у локалној заједници (школа, Центри културе, Центри за спорт и рекреацију, отворени простори и друге институције локалне средине) су простори заједничког учешћа деце и одраслих у учењу и грађењу смисла, кроз дијалог и узајамну подршку.

Социјални и културни контекст је врло важно полазиште у планирању програмских активности наше Установе. Повезаност рада Установе са културним и образовним институцијама града као што су: школе, библиотеке, Музеј, Историјски архив, галерија, Тврђава, Центар за културу постоји већ много година. Учинићемо све да та повезаност и сарадња буду што квалитетније јер „Дете учи оно што живи“. Нарочито нам је важна сарадња вртића и школе с обзиром да су све наше активности у ширем смислу усмерене на припрему деце за полазак у школу. У години пред полазак у школу та припрема је интезивнија и непосреднија, те ће и сарадња са школом обухватити размену мишљења и усаглашавање професионалаца (учитеља, васпитача, стручних сарадника и родитеља). Неговаћемо све облике досадашње сарадње са школом, а континуираним процесом евалуације и самоевалуације градићемо нове облике са основним исходом што успешније припреме деце за полазак у школу.

Ресурси и простори се користе за реализацију различитих активности на отвореним просторима, у институцијама образовања, културе и спорта. Деца и васпитачи учествују у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, фестивали, акције, представе, изложбе, перформанси, промоције. Локалне привредне и услужне организације (банке, фабрике, занатске радње, тржни центри...) су места реализације програмских активности или учествују у активностима у вртићу и те организације учествују у финансирању појединих активности и акција, у опремању и набавци потрошних материјала. Информације о Предшколској установи и програму као и омогућавање повезивање породице са другим услуга које су доступне у локалној заједници.

Сарадња са школом кроз узајамне посете, организовањем заједничких активности и акција и разменом информација у сарадњи са школом и другим установама у заједници, благовремено информише и припрема родитеље и децу за прелазак из вртића у школу, заједно са школом организује различите програме, активности и акције које повезују практичаре, децу и родитеље из вртића и школе (спортско-рекреативни програми, уметничке радионице, програми пријатељства, прославе, фестивали, представе, изложбе, перформанси). Сарадња се остварује и кроз узајамне стручне посете и размене информација о програмским активностима, обезбеђује континуитет у образовном контексту усклађивањем физичког окружења, стила комуникације и педагошког приступа, размењује податке којима се обезбеђује правовремене информације о различитим програмима подршке за децу и родитеље којима је потребна додатна образовна или нека друга подршка.

Вршњаци су деци врло важни у успостављању интеракција са млађом и старијом децом, заједничкој активности и развијању пријатељстава. Дете мора да научи да се интегрише

припадништво вршњачкој групи (да следи, прихвата, сарађује, усаглашава се, поштује правила) са другим аспектима вршњачких односа, као што су такмичење, преузимање вођства и разрешавање конфликта.

Заједница директно, а преко породице индиректно, обликује услове и начине одрастања деце. За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење-породица, суседство, родбински систем, вртић и друге установе и институције које оно посећује попут Дома здравља, продавнице, отворених простора (парк, игралишта, дворишта), играонице, библиотеке, позоришта за децу. Тиме оно развија нова знања, осећања припадништва и заједничког социјалног учешћа, као и властите вредности и идентитет.

В. Рад са децом и породицама из осетљивих група

***Полазиште:** Развој инклузивне праксе којом се уважава родна, културна, здравствена и свака друга различитост, развија осетљивост на дискриминацију (родну, културну, социјалну, националну...) и посебна пажња посвећује укључивању деце из осетљивих група.*

Индивидуализацијом васпитно-образовног процеса, васпитачи, као истраживачи сопствене праксе, дају максимални допринос дечијем развоју, ослањајући се на посебности, различитости и сачуване капацитете деце. Свако дете у васпитно-образовну средину уноси своју посебност коју процесом индивидуализације препознајемо и уважавамо. Те отуда у средини где се васпитно-образовни рад организује по принципима индивидуализације васпитно-образовног процеса, даје се могућност за оптимални развој све деце. Трудимо се да уклонимо све физичке и социјалне баријере. Деца из осетљивих друштвених група су у редовним групама. Родитељи све деце су нам важни сарадници у процесу инклузивног васпитања и образовања деце.

Г. Транзиција и континуитет

***Полазиште:** Деци је потребан континуитет искустава из различитих животних окружења кроз који се гради осећање сигурности, смисла и развијају диспозиције за учење као основ целоживотног учења.*

У циљу осигурања континуитета осмишљавамо заједничке активности деце, родитеља и практичара пре поласку деце из породица у Предшколску установу на почетку и у току радне године и за премештаје деце на захтев родитеља током године за све узрасте.

1. При поласку новоуписане деце из породице у јаслене васпитне групе
2. При преласку из јаслених у млађе вртичке васпитне групе
3. При преласку из старијих вртићких у васпитне групе у години пред полазак у школу
4. При поласка деце из породица у обавезни четворочасовни програм у години пред полазак у школу

5. При поласку деце у основну школу на основу заједничког Плана транзиције практичара ПУ и ОШ.

1. У циљу олакшавања процеса адаптације деце и родитеља у свим јасленим групама за новоуписану децу у периоду припрема пододице и деце за полазак у јаслице, реализују се два сусрета са родитељима и децом. Један родитељски састанак је посвећен информисању родитеља о континуираном процесу укључивања детета у колектив, изради плана адаптације и изграђивању почетног међусобног поверења. Други сусрет деце, родитеља и васпитача је стваралачки и истраживачки процес у којем се деца, родитељи и васпитачи пувезују у заједничкој отвореној игри. Током периода адаптације, родитељи заједно са својим дететом активно учествују у свакодневним активностима у васпитној групи и на тај начин доприносе процесу прилагођавања детета на колектив. Кроз спонтане и плански организоване индивидуалне разговоре медицинске сестре васпитачи добијају од родитеља значајне информације о детету (навике, ритам дневних активности код куће...), али и пружају родитељима информације о напредовању и развоју детета. Осим индивидуалних разговора сарадња се остварује и кроз тематске родитељске састанке, радионице и заједничка дружења. У циљу креирања подстицајне социјалне и физичке средине практичари нуде мноштво материјала, континуирано опремају просторне целине неструктурираним и полуструктурираним материјалима који позивају децу и одрасле на заједничку игру и истраживање. Простори и изван радне собе користе се као места за игру и истраживање деце.
2. Приликом преласка из старијих јаслених у млађе вртићке васпитне групе у циљу чувања континуитета из перспективе детета током летњег боравка у периоду припреме деце и родитеља за промену простора и васпитача организујемо боравак да са својим васпитачима бораве у новом простору, постепено се навикавају на нови простор и на васпитаче. Обавезан је родитељски састанак у циљу припреме родитеља за прелазак у нови простор и упознавање са васпитачима имајући у виду да прелазак из старијих јаслених у млађе вртићке васпитне групе подразумева и промену васпитача.
3. Прелазак из старијих у васпитне групе у години пред полазак у школу захтева упознавање родитеља и деце са програмом припреме за полазак у школу. Родитељски састанци, радионице, стваралачке активности деце, родитеља и васпитача организујемо као прилике у којима упознајемо родитеље са поменутим програмом.

4. При поласку деце из породице у обавезни четворочасовни програм у години пред полазак у школу ради олакшавања процеса адаптације деце осмишљавамо различите активности имајући у виду да деца долазе из породице и да им је то прво искуство са колективом.
5. У свим васпитним групама (целодневним и четворочасовним) у години пред полазак у школу, осмишљавамо планове транзиције деце у основну школу заједничким активностима деце, родитеља и практичара из предшколске установе и основне школе. Активности за очување континуитета при преласку деце из вртића у основну школу су стваралачког типа и осмишљавају их заједничким снагама професионалаца и родитеља у објектима и припадајућим школама у складу са развијањем пројектних активности у реалном контексту. Место реализација осмишљених активности се обавља у школским просторима, у просторима вртића, на отвореном у локалној заједници.

Конкретне активности осмишљавају Тимови практичара у објектима у складу са реалним контекстом.

Још један начин да се породице подрже у периоду када из једног познатог, сигурног контекста прелазе у нови, јесу услуге Породичног кутка. Родитељи, корисници услуга имају могућност да о својим очекивањима, осећањима и изазовима са којима се сусрећу у осетљивом периоду адаптације размене са стручним сарадницима, породичним саветницима. Услуге Породичног кутка реализују се у објекту „Сањалице“ према унапред договореним терминима са родитељима.

4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе

А. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

Полазиште: развијање рефлексивне праксе је континуирани процес преиспитивања теоријских и властитих полазишта и сопствене праксе кроз односе сарадње, поверења и размене са колегама, породицом и децом; повезивањем са другим практичарима, истраживачима и стручњацима у покретању заједничких истраживања о питањима која су релевантна за праксу предшколске установе и која су у функцији развијања програма, у складу са концепцијом Основа.

Кључна подручја стручног усавршавања која су релевантна за развијање рефлексивне праксе и професионално оснаживање:

- унапређивање дигиталних компетенција васпитног особља
- освешћивање и оснаживање властитих капацитета и уверења о детету, учењу и својој улози у новим Основама програма

Принципи остваривања развразвијања заједнице учења:

- рад на обезбеђивању и унапређивању квалитета образовно-васпитног рада
- рад на обезбеђивању доступности за што већи број запослених за све облике стручног усавршавања, поготово за акредитоване семинаре и стручне сусрете
- рад на усклађивању садржаја свих облика стручног усавршавања са потребама запослених (интересовања запослених, приоритетни циљеви Развојног плана установе, резултати самовредновања установе) узимајући у обзир материјалне могућности установе.
- планирање, праћење и примена знања стечених на различитим облицима стручног усавршавања у раду.

Б. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма

***Полазишта:** Сврха вредновања програма је критичко преиспитивање усклађености праксе предшколске установе и реалног програма са концепцијом Основа програма (теоријско-вредносним полазиштима, циљевима и димензијама реалног програма). Циљ је грађење квалитета праксе предшколске установе као заједнице учења и квалитета програма.*

Сврха праћења детета није процењивање његових развојних могућности и постигнућа, него потпуније разумевање дететовог развоја и учења и на основу тога пружање сталне подршке добробити детета. Његова функција је: да се представи богатство и различитост дечијих идеја и начин на који деца виде и разумеју себе и свет око себе као своје учешће у дечијем вртићу, да деца развијају самопоуздање, осећају се прихваћено, уважено и подстакнуто, да даље истражују, када виде да се документује и показује оно што они испробавају, стварају и оно о чему размишљају. Битно је да се кроз документовање неке ситуације дете враћа различитим ситуацијама, да их поново тумачи и да слуша запажања других. Васпитач прати и истражује начине на које подржава учење деце и њихово учешће у развијању програма и да остварује сарадњу са породицом кроз праћење поверења, дијалог и заједничко учешће.

Сврха праћења развијања програма је континуирано праћење квалитета програма предшколског васпитања и образовања. Његова функција је: да васпитач критички преиспитује усклађеност реалног програма са концепцијом Основа програма и принципима датим у Основама. Васпитач развија рефлексивни приступ пракси самостално и у сардњи са колегама преиспитује односе између уверења и намера наспрам праксе. Поред тога, васпитач континуирано преиспитује стратегије које користи у развијању реалног програма кроз димензије властитих поступака, организације физичке и социјалне средине, начине учешћа деце. Васпитач промовише програм и омогућава професионалној и друштвеној заједници да се потпуније упозна са програмом вртића и тиме их подстакне на допринос и учешће.

На реализацији свих планираних активности биће ангажовани васпитачи, медицинске сестре и стручни сарадници. Један од приоритетних задатака је укључивање родитеља и локалне заједнице у све планиране активности како по питању реализације тако и по питању вредновања и самовредновања процеса остваривања програмских поставки.

Настојаћемо да реализација овакве концепције Предшколског програма буде ослоњена на васпитача као истраживача, креатора и рефлексивног практичара. То је процес који подразумева непрестану спремност за промене на професионалном и личном плану и води трансформацији Предшколске установе и васпитне праксе у отворени систем васпитања и образовања.

У функцији даљег развијања програма и подизања квалитета рада Установе, бавићемо се вредновањем остваривања Предшколског програма, кроз процес самовредновања, а на основу стандарда и показатеља квалитета рада Установе, који су дефинисани кроз следеће области квалитета:

1. васпитно-образовни рад
2. подршка деци и породици
3. професионална заједница учења
4. управљање и организација

Процес самовредновања ће се вршити на основу анализе и прикупљених доказа кроз:

- индивидуалне разговоре са родитељима
- упитнике/анкете/ за родитеље
- упитнике/анкете за васпитаче и стручне сараднике
- радионице, трибине, округле столове, фокус групе
- протоколе праћења и посматрања деце и васпитача
- дечији портфолије
- групне портфолије
- портфолије практичара
- анализом педагошке документације
- хоризонталним разменама информација на нивоу васпитачких парова
- хоризонталним разменама информација на нивоу Тимова
- анализом васпитне праксе на нивоу стручних органа Установе
- ставовима Педагошког колегијума и Савета родитеља
- извештајима о стручно-педагошком надзору саветника Министарства просвете

Председник Управног одбора

A. Стојковић

Александра Стојковић